

Lietuvos Investuotojų Pasitikėjimo Indeksas

II ketvirtis, 2020 m.

INVESTORS'
FORUM

INVESTUOTOJŲ
FORUMAS

Lietuvos Investuotojų Pasitikėjimo Indeksas (LIPI)

Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas (LIPI) atspindi didžiausių Lietuvoje veikiančių užsienio kapitalo įmonių vadovų ir atstovų požiūrį ir lūkesčius dėl Lietuvos verslo klimato bei investicinės aplinkos. Indekso tikslas – įvertinti šalies verslo aplinką bei Lietuvos ekonomikos patrauklumą užsienio investuotojams atsižvelgiant į šalyje veikiančių investuotojų patirtį ir pastabas.

Didžiausių investuotojų įžvalgos svarbios numatant šalies ekonomikos kryptis, įvertinant verslo perspektyvas ir lūkesčius. Panašių didesnės imties tyrimų The CEO Confidence Survey¹ (JAV), The CEO Confidence Index² (Australija) vykdytojai respondentais rinkdamiesi įmonių vadovus pažymi, jog būtent pastarieji priima svarbiausius investicinius sprendimus. Todėl šie respondentai gali ne tik paveikti šalies ekonomiką, bet ir gana tiksliai nusakyti ekonomikos tendencijas, pateikti vertingų įžvalgų apie ekonomines sąlygas šalyje bei aplinką verslui. Nustatydami šį indeksą siekiame ne tik įvertinti

Lietuvos rinkos sąlygas, bet ir išsiaiškinti joms didžiausią įtaką darančius veiksnius. LIPI – tai priemonė, leidžianti potencialiems investuotojams bei kitiems suinteresuotiems asmenims paprastai ir greitai gauti pagrindinę informaciją apie Lietuvos ekonomiką, padėti šalies rinkoje ir trumpalaikes vystymosi perspektyvas. Indeksą sudaro trys dalys, apimančios verslo aplinką, įmonių veiklai įtaką darančius veiksnius ir bendrovių investicinius planus. Nustatant LIPI prioritetą teikiamas aktualiai, rinkos tendencijas atitinkančiai informacijai, todėl indekso tyrime kviečiami dalyvauti tik didžiausi Lietuvos investuotojai bei užsienio kapitalo įmonių vadovai ir aukščiausio lygio vadybininkai.

LIPI tyrimą inicijuoja ir atlieka „Investors‘ Forum“ – asociacija, vienijanti didžiausius ir aktyviausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką. Tyrimas atliktas 2020 m. balandžio - gegužės mėnesiais. Tyrimo metu apklausti 56 Lietuvoje veikiančių užsienio kapitalo įmonių atstovai.

Indekso vertė	Interpretavimas
LIPI = 2 (maksimali vertė)	Visų respondentų lūkesčiai yra teigiami (absoliutūs teigiami lūkesčiai).
LIPI > 1	Teigiamus lūkesčius turinčių respondentų dalis yra didesnė už neigiamus lūkesčius turinčių respondentų dalį.
LIPI = 1	Teigiamus ir neigiamus lūkesčius turinčių respondentų skaičius yra vienodas.
LIPI < 1	Daugiau respondentų turi neigiamų lūkesčių, nei teigiamų.

1 pav.: Indekso vertė ir jos reikšmė

1 - Šaltinis: [CEO Confidence Survey Third Quarter 2019](#)

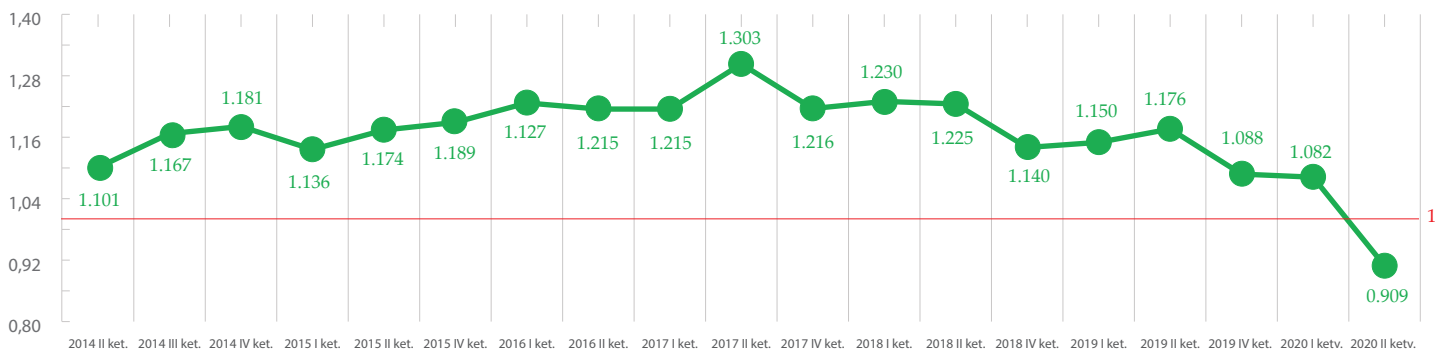
2 - Šaltinis: [CEO Confidence Index](#)

Santrauka ir išvados

DEVYNIOLIKTASIS LIPI TYRIMAS:
INVESTUOTOJAI TURI DAUGIAU NEIGIAMŲ
NEI TEIGIAMŲ LŪKESČIŲ, NERIMAUJA DĖL
MAKROEKONOMIKOS ATEITIES

LIPI 2020 II ketv. = 0.909

LIPI

2 pav.: LIPI dinamika, LIPI 2020 m. II ketv.

Nuo antrojo praėjusių metų ketvirčio vis smukęs Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas pirmą kartą per šio tyrimo istoriją pasiekė neigiamą vertę: 0,909 balo iš 2 galimų. Tai, kad indekso reikšmė nesiekia 1 rodo, jog Lietuvos investuotojai pateikia daugiau neigiamų vertinimų apie šalies investicinį klimatą ir sąlygas vykdyti verslą nei teigiamų.

Vertinant dabartinę situaciją ir koronaviruso pandemijos sukeltus iššūkius verslui bei viešajam sektoriui, toks didžiausių įmonių vadovų pasitikėjimo pokytis nėra netikėtas. Jį galėjo lemti visos rinkos ir ekonomikos susitraukimas ir pesimistiškos ateities perspektyvos.

Žymūs vertinimo pokyčiai matomi beveik visose srityse – tiek vertinant dabartinę verslo aplinką Lietuvoje, tiek išsakant lūkesčius dėl jos netolimos ateities. Investuotojai nuosaikesni dėl savo įmonių ateities planų. Lyginant su ankstesniais tyrimais, respondentai kitaip apibrėžia artimiausius prioritetus.

Didžiausi pokyčiai pastebimi ekonominės aplinkos ir kredito prieinamumo vertinimuose. Palyginti

su šių metų pradžia, šalies makroekonominę padėtį labiau neigiamai vertina 19 procentinių punktų daugiau įmonių vadovų, o beveik pusė apklaustųjų (49 proc.) mano, kad ateityje padėtis blogės.

Pozityviausiai vertinamos sritys išlieka tos pačios – tai telekomunikacijos, transporto ir logistikos infrastruktūra bei gyventojų užsienio kalbų mokėjimas. Daugiau teigiamų lūkesčių respondentai išsako vertindami tinkamų patalpų ar žemės sklypo prieinamumą šiuo metu.

Pirmąjį metų ketvirtį stabilizavęsi lūkesčiai dėl įmonių plėtros, naujų darbuotojų bei atlyginimų kėlimo, metų viduryje yra viena iš pagrindinių indekso kritimo priežasčių. Net 60 proc. apklaustųjų mano, kad netolimoje ateityje sumažės kapitalo investicijos bei įmonės produktų paklausa, o apžvelgdami kitus pokyčius įmonėse, vadovai taip pat atsargiai vertina augimo galimybes.

Didžiausiais valstybės prioritetais investuotojai laiko viešojo sektoriaus efektyvumą, išlieka švietimo sistemos tobulinimą, o migracijos

klausimai šiuo laikotarpiu pakeičiami dėmesio poreikiu skaidrumui bei darbo santykių reglamentavimui.

Jau kuris laikas labiau neigiamai vertinama verslo aplinką Lietuvoje bei lūkesčius dėl ateities perspektyvų atitinka ir profesinių paslaugų bendrovės „EY“ atliktas Europos investicinio

patrauklumo tyrimas.³ Lietuva pagal pritrauktus tiesioginių užsienio investicijų (TUI) projektus smuktelėjo žemyn ir iškrito iš investicijoms patraukliausių Europos šalių dvidešimtuko. Tyrimo duomenimis, Lietuva pernai pritraukė 60 TUI projektų (2018 m. – 83 projektų) ir užėmė 21-ą vietą iš 47 tyrimo sąraše esančių Europos šalių (2018 m – 16 vieta).

INVESTUOTOJUS LABIAUSIAI NERAMINA EKONOMIKA IR KREDITO PRIEINAMUMAS

Tradiciškai stipriausiais veiksniais, didinančiais Lietuvos patrauklumą investuotojams, respondentai laiko telekomunikacijas, transporto ir logistikos infrastruktūrą bei darbuotojų užsienio kalbų mokėjimą. Net 95 proc. apklaustų investuotojų telekomunikacijų sritį Lietuvoje vertina labai pozityviai, o 8 iš 10 įmonių vadovų gerai atsiliepia apie darbuotojų gebėjimus kalbėti užsienio kalbomis.

Investuotojai Lietuvoje taip pat atkreipia dėmesį į teigiamai pasikeitusį patalpų ar žemės sklypų prieinamumą. Palyginti su praėjusiu ketvirčiu, 9 procentiniais punktais daugiau vadovų mano, kad patalpų ir žemės prieinamumas šalyje yra didelis.

Politinė padėtis vertinama ir toliau vertinama prastai, bet požiūris į ją pagerėjo. Metų pradžioje beveik pusė apklaustų investuotojų teigė, kad politinės aplinkos stabilumas yra žemas. Šiuo metu taip mano trečdalis apklaustųjų.

Didžiausią nerimą verslui kelia ekonominė padėtis šalyje. Trečdalis respondentų ją vertina

palankiai. Kone ketvirtadalis, 23 proc., mano, kad ekonominė padėtis yra veikiau neigiama. Lyginant su praėjusiu metų ketvirčiu, taip manančių padagėjo 19 proc. punktų.

Nuo metų pradžios girdimi įmonių vadovų nuogąstavimai dėl makroekonominės padėties atsispindi ir Lietuvos banko pateiktoje šalies ekonomikos raidos ir perspektyvų apžvalgoje⁴. Pastebima, jog metų pradžioje Lietuvos ekonomika susitraukė vos 0,3 proc. (lyginant su IV 2019 metų ketvirčiu), tuo tarpu ES realus BVP sumažėjo 3,3 procentais. Tačiau kur kas didesnę nuosmukį Lietuvos ekonomika patiria antrąjį 2020 m. ketvirtį. Nesutariama, kiek šis nuosmukis truks ir kokia trajektorija vyks ekonomikos atsigavimas.

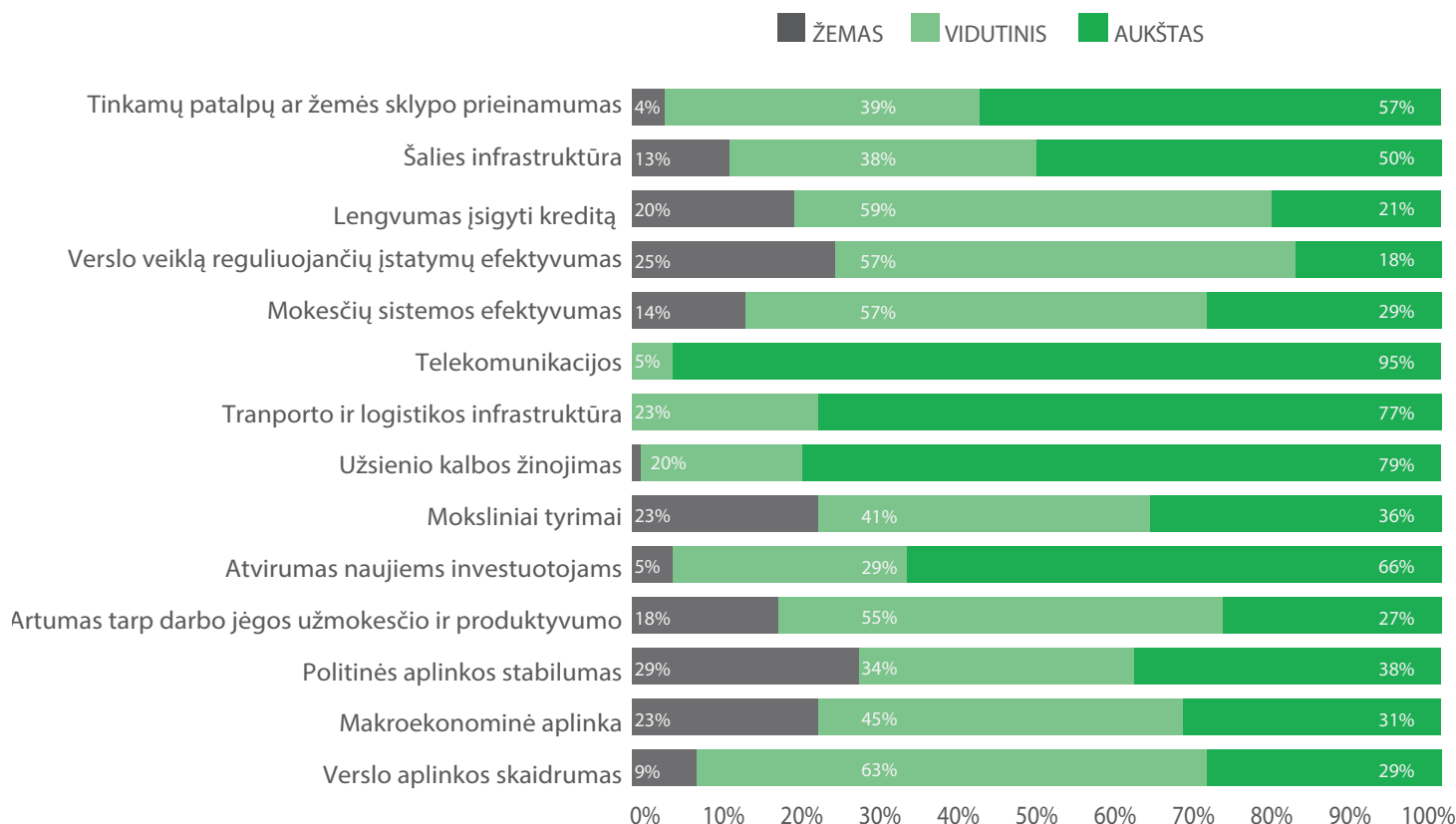
Prastai investuotojų pasitikėjimo indekso reikšmei didelės įtakos turėjo ir respondentų požiūris į kreditavimo sąlygas. Palyginti su metų pradžia, 25 procentiniais punktais mažiau investuotojų mano, kad gauti kreditą yra lengva, o manančių, kad kredito gavimas yra sunkus, padaugėjo 14 procentinių punktų, lyginant su metų pradžia, ir 1 iš 5 apklaustų vadovų dabar pritaria tokiai nuomonei. Akivaizdu, kad

3 - Šaltinis: [Europos investicinio patrauklumo tyrimas](#)

4 - Šaltinis: [LB Šalies ekonomikos ir raidos perspektyvų apžvalga](#)

pasikeitusioms investuotojų nuotaikoms įtakos turi kilusi pandemija ir jos sukelti ekonominiai padariniai, o Lietuvos bankas praneša, kad per

pirmąsias 10 karantino savaitių paskolų srautas verslui sumažėjo net 17 proc.⁵

3 pav.: Esamos investicinės aplinkos vertinimas, LIPI 2020 m. II ketv.

DIDŽIAUSI KASDIENIAI IŠŠŪKIAI – DARBO SANTYKIAI IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS

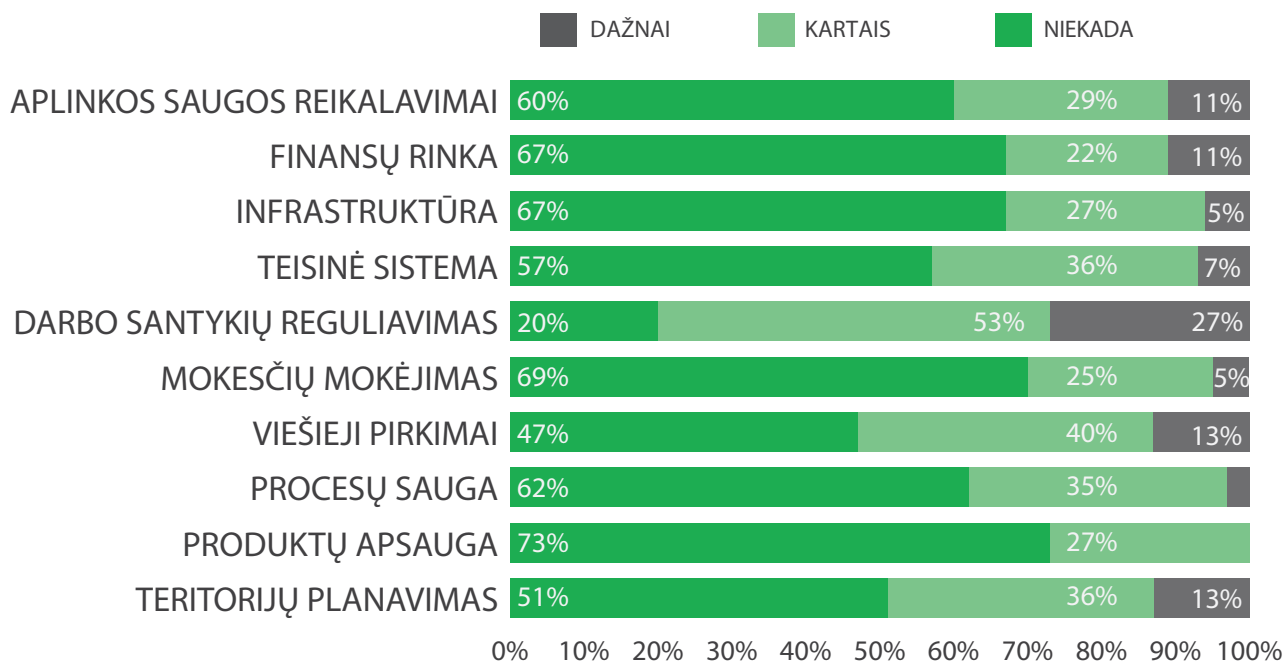
Kasdieniai iššūkiai, su kuriais dažniausiai susiduria verslininkai, nepakito. Darbo santykių reguliavimas lieka dažniausiai investuotojų kasdienėje veikloje iššūkių kelianti sritis. Nesklandumų čia dažnai patiria beveik trečdalis apklaustų įmonių vadovų (27 proc.), dar pusė

kartais patiria nepatogumų, susijusių su šia sritimi (53 proc.).

Antrasis investuotojams dažniau kylantis iššūkis – teritorijų planavimas. Kasdienėje veikloje su nesklandumais šioje srityje dažnai susiduria 13 proc. respondentų.

Mažiausiai iššūkių apklaustiems investuotojams vykdant kasdienę veiklą kyla dėl teisinės sistemos klausimų bei produktų apsaugos.

5 - Šaltinis: [LB prognozė](#)

4 pav.: Kasdieniai iššūkiai, LIPI 2020 m. II ketv.

KILUS PANDEMIJAI BŪTINA DAUGIAU DĖMESIO SKIRTI VIEŠOJO SEKTORIAUS EFEKTYVUMUI

COVID-19 protrūkis, įvestas karantinas ir ekonomikos nuosmukis koreguoja ir investuotojų požiūrį į valstybės prioritetus. Iki šiol respondentai daugiausiai šalies institucijų dėmesio reikalaujančia sritimi įvardydavo švietimą. Bet ši ketvirtį greta šio prioriteto pabrėžiama būtinybė efektyvinti viešąjį sektorių, didinti skaidrumą ir veiksmingiau reguliuoti darbo santykius.

Efektyvus viešasis sektorius kovojant su Koronaviruso pandemijos sukeltomis pasekmėmis ekonomikai yra itin svarbus veiksnys norint sėkmingai įgyvendinti paruoštą priemonių paketą, užtikrinti ekonomikos atsigavimą ir grįžimą į įprastas vėžes. Būtent ši sritis antrąjį šių metų ketvirtį investuotojų įvardijama kaip

turinti sulaukti daugiausiai valstybės dėmesio. Tokią nuomonę išsako net 68 proc. apklaustų įmonių vadovų. Efektyvumo poreikis ir svarba aiškiai atsispindi ir investuotojų pozicijoje dėl Vyriausybės parengto plano kovai su pandemijos padariniais – nors priemonės ir pats planas vertinamas vidutiniškai, jo įgyvendinimo efektyvumas investuotojams kelia daug nerimo ir nežinomybės.

Respondentų nuomone, pandemija ir karantinas neturėtų skatinti nusigręžti nuo švietimo.

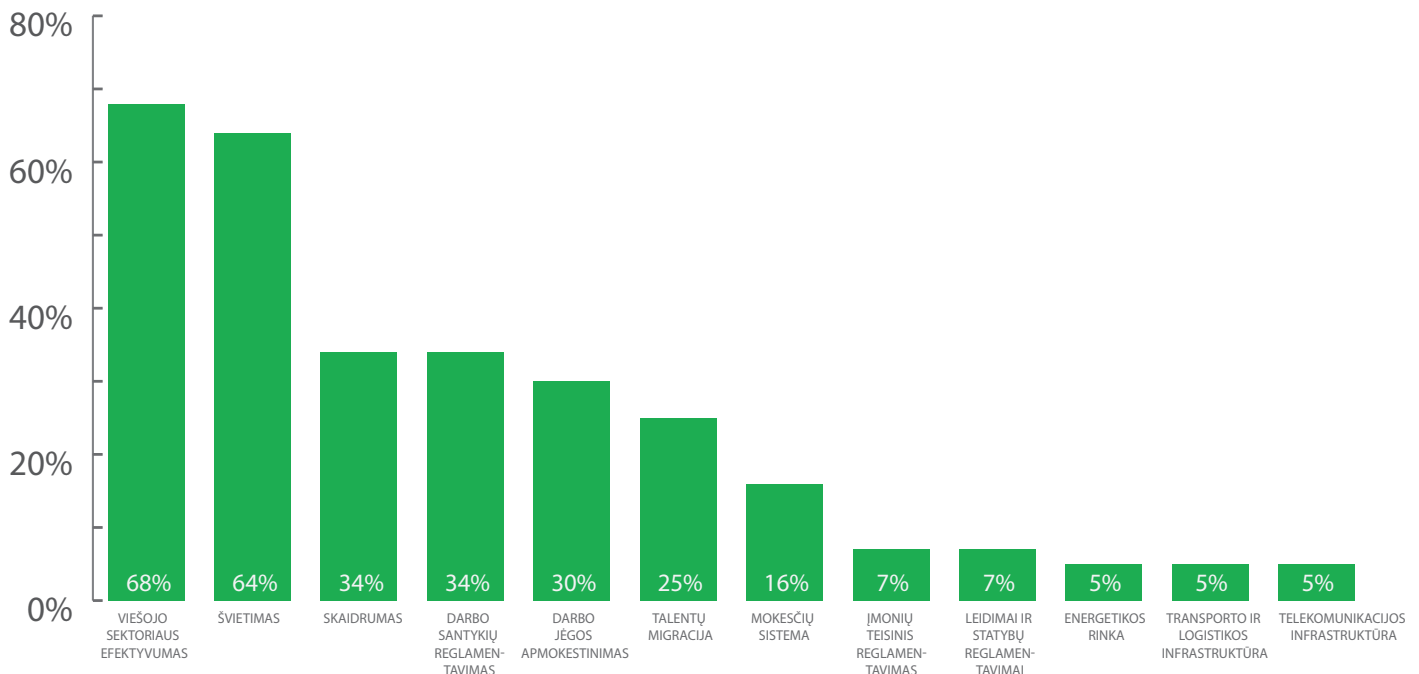
Net 64 proc. apklaustųjų švietimą laiko daugiausiai pokyčių reikalaujančia sfera.

Švietimo spragos atskleidžiamos ir naujausioje Europos Komisijos ataskaitoje Lietuvai. Ataskaitoje pabrėžiama, kad mažėjantis moksleivių ir studentų skaičius, pedagogų senėjimas, apsunkina švietimo sistemos efektyvumo ir kokybės užtikrinimą, ypač regionuose.⁶ Dar 2017 m. pradinio ir vidurinio

6 - Šaltinis: [Country Report Lithuania 2020](#)

ugdymo mokytojų, kurių amžius 50 m. ar daugiau, sudarė 40 proc. visų pedagogų šalyje. Situacijos nepagerina ir žemi pedagogų atlyginimai, kurie beveik 60 proc. mažesni už ES vidurkį. Europos Komisija taip pat pažymi, kad vykdomoms reformoms trūksta ilgalaikių tikslų numatymo bei efektyvaus suinteresuotų šalių įtraukimo. Problemos aktualumą patvirtina ir EURYDICE vykdomos Europos švietimo sistemų apžvalgos duomenys.⁷ Nurodoma, kad keturios didžiausios

problemos, susijusios su švietimo sistema Lietuvoje, yra mokinių pasiekimų lygis, mokyklų tinklo neatitikimas demografinėi situacijai, mokytojo specialybės prestižiškumo nebuvimas bei lyderystės trūkumas švietimo įstaigose. Dar dvi svarbios sritys, kurias anot apklaustų įmonių vadovų reikia tobulinti, yra darbo santykių reglamentavimas bei skaidrumas. Tokią nuomonę išsako daugiau nei trečdalis – 34 proc. apklaustų investuotojų.

5 pav.: Daugiausiai dėmesio reikalaujančios sritys, LIPI 2020 m. II ketv.

ATEITIES LŪKESČIAI – PRASTĖJA

Praėjusių metų pabaigoje kilęs investuotojų nerimas dėl ekonominių šalies perspektyvų šiemet, akivaizdu, didėja. Beveik pusė – 49 proc. apklaustų įmonių vadovų, yra linkę manyti, kad makroekonominė situacija šalyje tik blogės. Taip manančių pirmąjį metų ketvirtį buvo vos 18 proc.. Teigiamai vertinančių ūkio perspektyvas –

mažuma. Vos 5 proc. verslininkų į šią sritį žvelgia pozityviai, tikėdamiesi, jog situacija gerės. Kovo pradžioje Lietuvos banko prognozės buvo labiau neigiamos ir numatė 11,4 proc. ekonomikos nuosmukį, bet pastarieji banko vertinimai kiek optimistiškesni. Lietuvos bankas praneša, kad pagal atnaujintą bazinį, labiausiai

7 - Šaltinis: [Eurydice, Lithuania Overview](#)

tikėtiną scenarijų, Lietuvos BVP šiemet mažės 9,7 proc., o kitąmet išaugs 8,3 proc. Tiesa, lyginant su komercinių bankų ir tarptautinių organizacijų parengtomis BVP augimo Lietuvoje tempo prognozėmis, šis Lietuvos banko numatytas scenarijus yra pesimistiškiausias. Pavyzdžiui, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko gegužės vidurio prognozė numato 7 proc. BVP nuosmukį 2020 metais ir 5 proc. augimą kitąmet. Europos Komisija prognozuoja 7,9 proc. nuosmukį šiemet bei 7,4 proc. augimą 2021 m. Savo ruožtu, Lietuvos bankas pažymi, kad blogiausio scenarijaus pavyks išvengti, tačiau neapibrėžtumas dėl ekonomikos atsigavimo perspektyvų tebėra didelis, o pandemijos padariniai yra didžiausia rizika finansų sistemos stabilumui.⁸

Tai atspindi ir investuotojų lūkesčiai. Net 59 proc. tyrimo dalyvių mano, kad sąlygos gauti kreditą blogės. Taip manančių skaičius per ketvirtį išaugo keturskart. Kiek daugiau nei trečdalis (36 proc.) tikisi, kad kredito prieinamumas nesikeis, tuo tarpu tik 5 procentai apklaustų įmonių vadovų viliasi, kad situacija šioje srityje pagerės.

Kita vertus, pagerėjo investuotojų požiūris į politinę aplinką ir jos stabilumą. Praėjusį ketvirtį pasiekęs viso tyrimo laikotarpio žemumas, ši ketvirtį yra pozityvesnis – 20 procentinių punktų mažiau investuotojų lūkestį dėl politinės aplinkos stabilumo įvardija kaip „žemą“ (I ketv. – 55 proc., II ketv. – 35 proc.). Didžioji dalis, 55 proc., respondentų lieka prie nuomonės, kad situacija

išliks nepakitusi.

Matydami geruosius pavyzdžius ir vis plačiau diskusijose aptariamą mokslinių tyrimų svarbą, investuotojai pozityviai žvelgia į pokyčius šioje srityje. Teigiamų lūkesčių dėl mokslinių tyrimų turinčių respondentų per ketvirtį padaugėjo 11 procentinių punktų. Vis dėlto, šiuo metu Lietuva skiria tik 0,88 proc. BVP moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, tuo tarpu ES vidurkis šioje srityje yra 2,03 proc., o EBPO valstybėse ji dar aukštesnis – 2,41 proc.⁹ Taigi investuotojų laukiami teigiami pokyčiai šioje srityje yra reikalingi ir svarbūs.

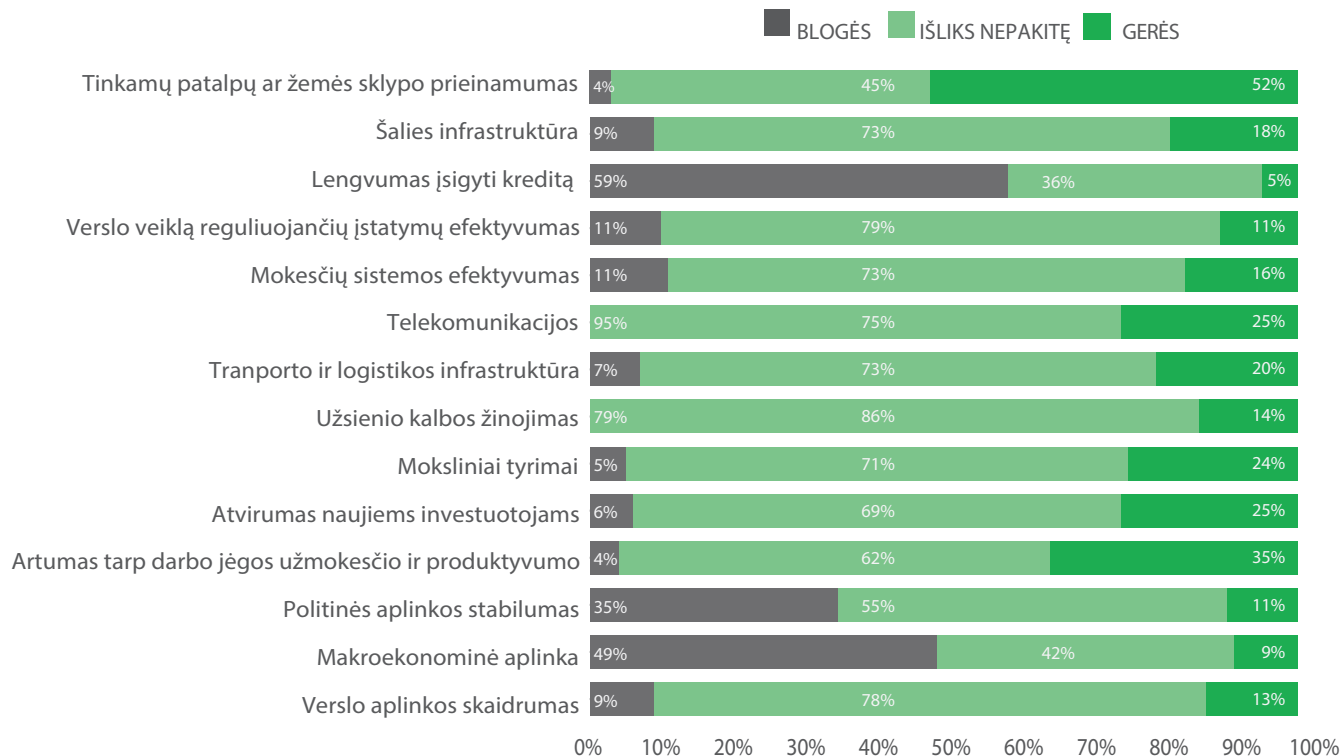
Itin pozityviai investuotojai nusiteikę dėl tinkamų patalpų ar žemės sklypų prieinamumo netolimoje ateityje. Net 34 procentiniais punktais padaugėjo manančių, kad situacija šioje srityje pagerės. Tokios investuotojų nuotaikos tiesiogiai susijusios su Lietuvos banko prognozėmis dėl galimo komercinio nekilnojamo turto neužimtumo didėjimo. Numatoma, jog traukiantis ekonomikai, atsiras daugiau neužimto komercinio NT, o auganti pasiūla atskiruose rinkos segmentuose dar padidins spaudimą patalpų nuomos kainoms ir NT vertei mažėti.

NT rinkos dalyvių duomenimis, kaip teigia Lietuvos bankas, biurų pasiūla didmiesčiuose per 2020 padidės apie 13 proc., tačiau, ekonominio nuosmukio metu sumažėjus komercinio NT paklausai ir išaugus neužimtumo lygiui, nuomos kainos taip pat, tikėtina, kad sumažės.¹⁰

8- Šaltinis: [Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos](#)

9-Šaltinis: [OECD Data, Gross domestic spending on R&D](#)

10-Šaltinis: [LB finansinio stabilumo apžvalga](#)

6 pav.: Investuotojų lūkesčiai, LIPI 2020 m. II ketv.

SVARBIAUSIA INDEKSO KRITIMO PRIEŽASTIS – ATSARGIAU VERTINAMOS ĮMONIŲ GALIMYBĖS

Šių metų pradžioje investuotojai gana ambicingai žvelgė į savo įmonių plėtros galimybes, darbuotojų atlyginimų augimą, eksporto plėtrą bei augančią jų prekių ir paslaugų paklausą. Vis dėlto, koronaviruso pandemijos padariniai investuotojų optimizmą gerokai prislopino. Sumažėję lūkesčiai dėl įmonių plėtros galimybių padarė didžiausią įtaką šio ketvirčio indekso vertės kritimui.

Tyrimo duomenimis, įmonės daugiausia neigiamų pokyčių išvelgia vertindamos įmonės pelną, investavimą ir produktų paklausą. Kad pelnas mažės, prognozuoja net 78 proc. Tai yra 64 procentiniais punktais daugiau apklaustųjų. Įmonės produktų paklausos ir investavimo

sumažėjimą numato net 60 procentų respondentų. Neigiami lūkesčiai išvelgiami ir vertinant darbuotojų atlyginimo augimo galimybes, darbuotojų skaičiaus pokytį bei galimybes priimti naujus darbuotojus. Pirmą ketvirtį investuotojai galimybes dėl darbuotojų atlyginimo augimo vertino itin pozityviai – net 75 proc. apklaustųjų manė, kad atlyginimai padidės, o planuojančių mažinti darbo vietų skaičių nebuvo visai. Pastaraisiais metais investuotojų nuomonė šiuo klausimu išlikdavo stabili. Naujausia apklausa rodo pasikeitusias nuomones ir mažiau teigiamų lūkesčių – 18 proc. apklaustų įmonių vadovų prognozuoja, kad atlyginimai sumažės, apie jų augimą kalba vos 11 proc. respondentų. Dauguma jų tikisi, kad šioje srityje niekas nesikeis.

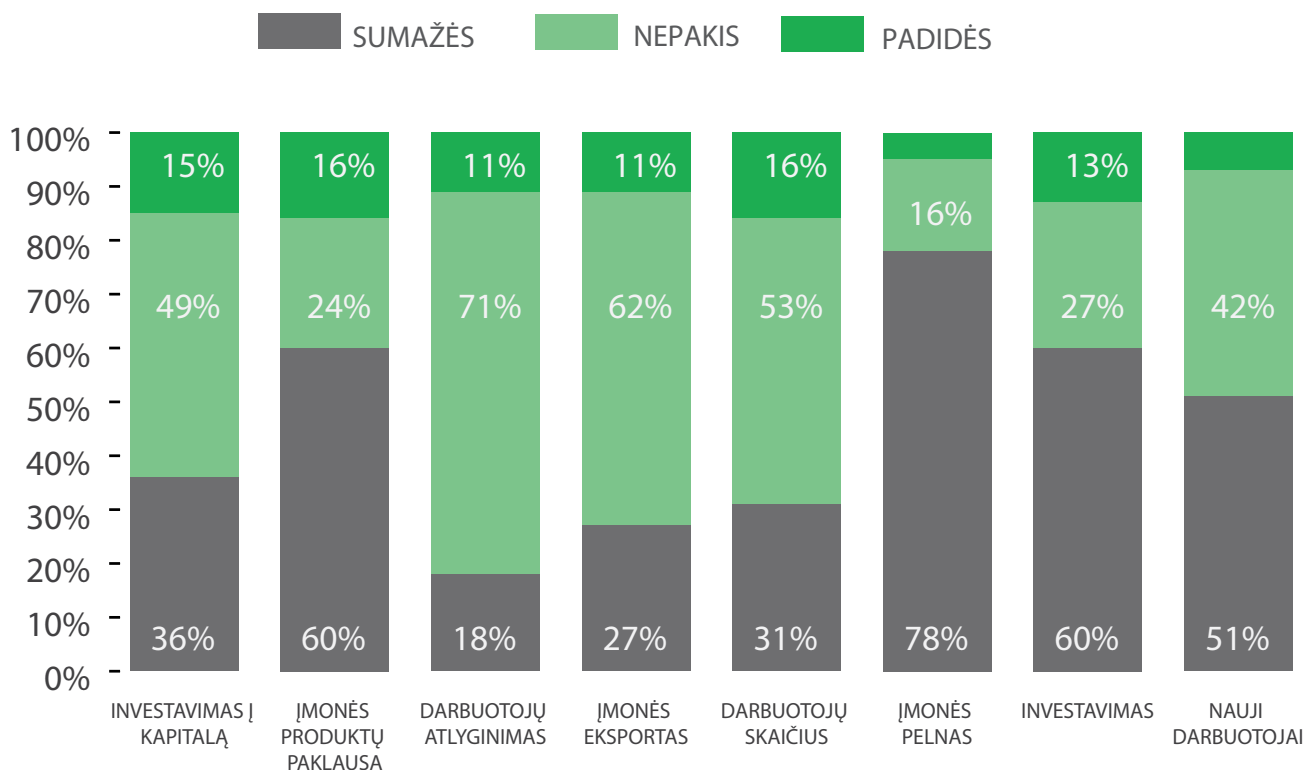
Lyginant su metų pradžios tyrimo rezultatais, nerimo kelia ir investuotojų lūkesčiai dėl darbuotojų skaičiaus jų įmonėse. Metų pradžioje

tik 5 proc. respondentų manė, kad darbuotojų skaičius įmonėse mažės, šį ketvirtį nuotaikos labiau neigiamos – net trečdalis apklaustųjų išvelgia galimą darbuotojų skaičiaus sumažėjimą jų įmonėse. Panašios tendencijos vyrauja ir kalbant apie naujų darbuotojų priėmimą – pusė apklaustųjų planuoja mažiau samdyti naujų darbuotojų, ir tik 7 proc. tikisi didinti darbo vietų skaičių.

Respondentai nuogąstauja ir dėl galimo eksporto mažėjimo. Daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų (27 proc.) mano, kad įmonės eksportas mažės. Pirmą šių metų ketvirtį taip manančių buvo vos 5 proc. Daugiau įmonių vadovų (36 proc.) numato ir kapitalo investicijų sumažėjimą ir vos 15 proc.

numato galimą augimą šioje srityje.

Nuosaikešnis galimybių vertinimas atsispindi ir Lietuvos statistikos departamento surinktuose duomenyse – dėl COVID-19 padaugėjo finansinių sunkumų patiriančių įmonių. Ryškiausias finansinių sunkumų padidėjimas pastebimas daugiausia įmonių turinčiame prekybos sektoriuje (kovo mėn. 9 proc., balandžio ir gegužės mėn. – 18 proc.). Didžiausias vertinimo pokytis tarp visų sektorių įmonių pastebimas lyginant kovo ir balandžio mėnesius. Kita vertus, ramina tai, kad lyginant su 2009 metų finansinės krizės piku – įmonių, patiriančių finansinius sunkumus skaičius, daugiau nei dvigubai, kai kuriais atvejais net trigubai mažesnis.

7 pav.: Investuotojų planai, LIPI 2020 m. II ketv.

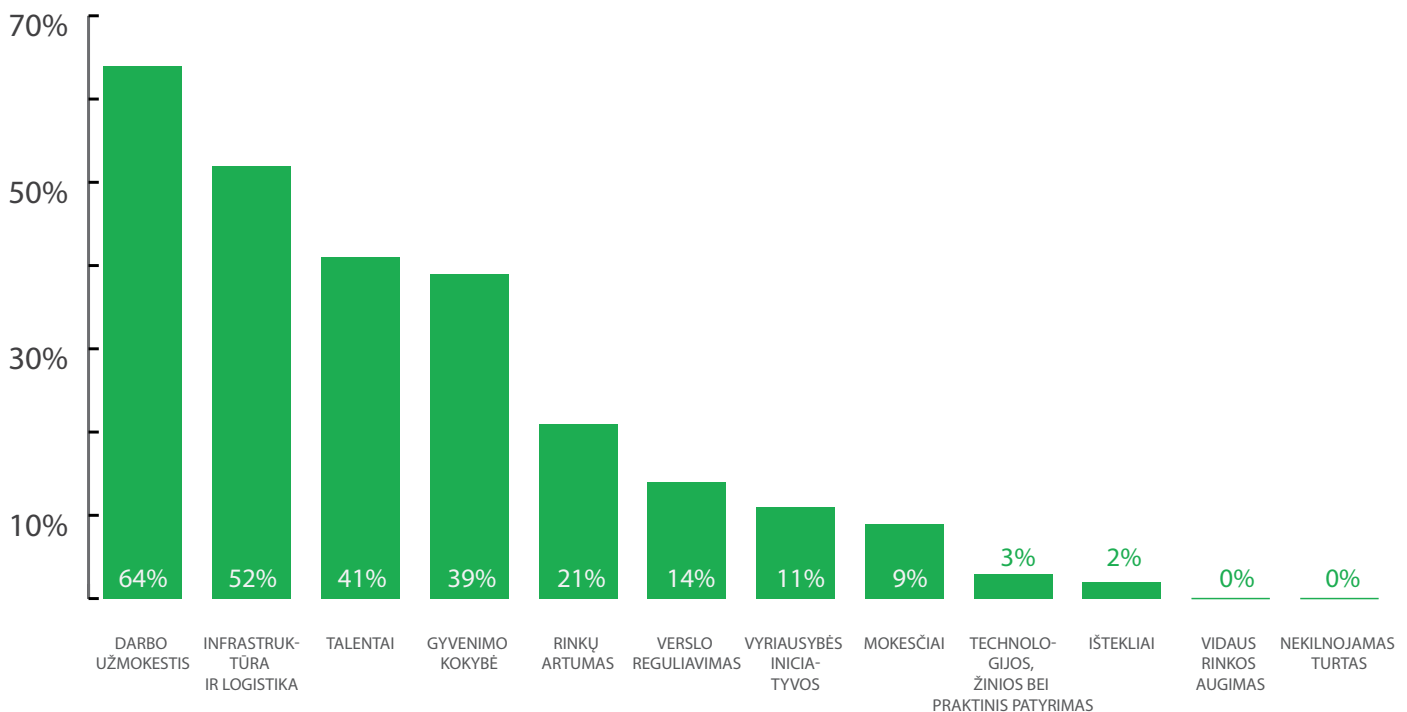
TALENTAI PADEDA IR PRITRAUKTI, IR IŠLAIKYTI INVESTICIJAS LIETUVOJE

Vertindami Lietuvos privalumus investuotojai lieka nuoseklūs ir toliau pažymi, kad būtent darbo užmokesčio dydis, talentai bei infrastruktūra yra pagrindiniai veiksniai, pritraukiantys pasirinkti Lietuvą. Net 54 proc. apklaustųjų pagrindiniu privalumu įvardija darbo jėgos apmokestinimą, 45 proc. respondentų pažymi infrastruktūros ir logistikos privalumus, o 38 proc. mano, kad investicijas į Lietuvą labiausiai pritraukia čia esantys talentai.

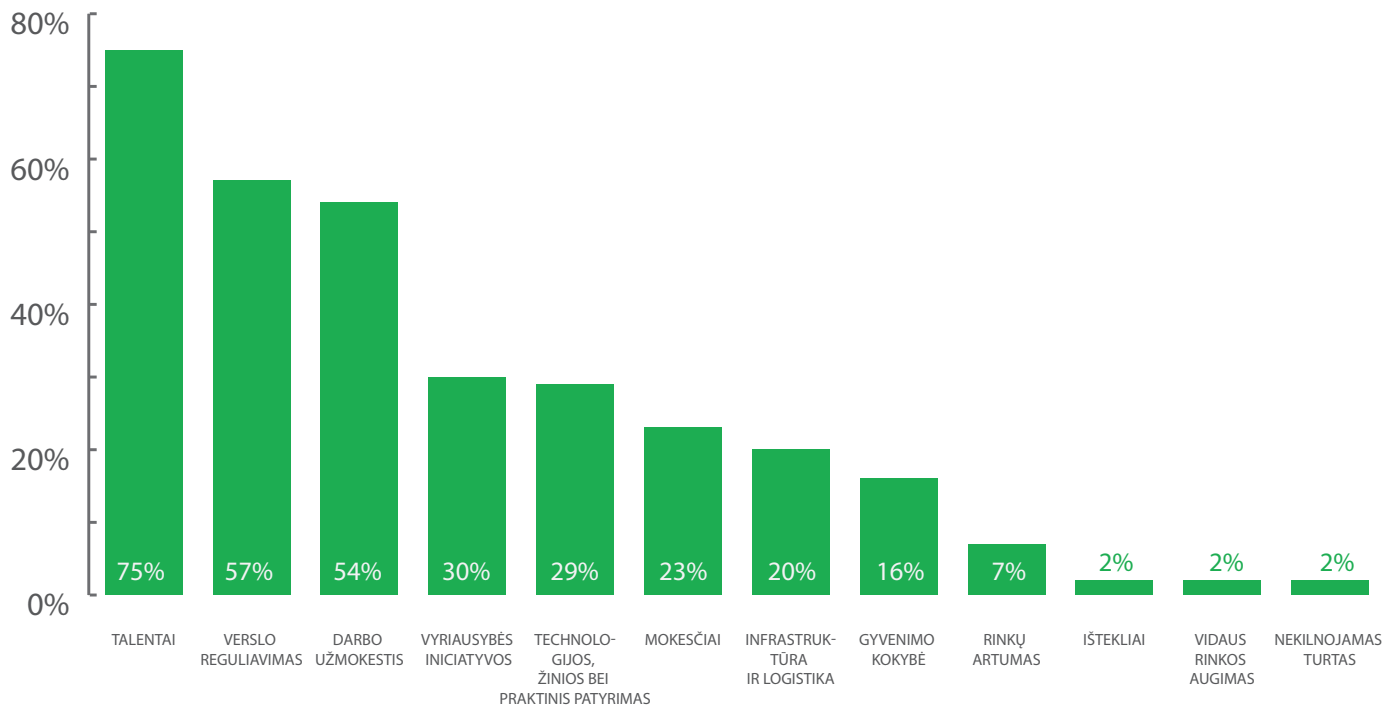
Tokiems LIPI apklausos rezultatams antrina ir „fDi Markets“ pateikiami duomenys. Trys dažniausiai 2013 - 2017 m. gamybos projektus vykdžiusių įmonių įvardijami Lietuvos pasirinkimo motyvai yra kvalifikuota darbo jėga (57 proc.), infrastruktūra ir logistika (39 proc.)

bei investicijų agentūros ir valstybės paskatos (35 proc.). Tai, kad darbo jėga ir jos įgūdžiai investuotojų akiratyje renkantis šalį išlieka vienu svarbiausiu veiksnium, rodo ir jau anksčiau minėtas „EY“ Europos investicinio patrauklumo tyrimas. Investuotojai kaip svarbias sritis investicijoms pritraukti mini ir stiprios vietinės rinkos svarbą bei tvarumo ir klimato kaitos politiką.

Vardydami pagrindines priežastis, dėl kurių investuotojai pasilieka ir įsitvirtina Lietuvoje, apklaustieji nurodo, kad prie talentų gausos bei darbo užmokesčio dydžio svarbos prisideda ir sprendimai susiję su verslo reguliavimu. Beveik pusė respondentų, 46 proc., verslo reguliavimą laiko viena pagrindinių priežasčių išlaikyti investicijas Lietuvoje. Talentų svarbą pabrėžia du trečdaliai apklaustųjų investuotojų (66 proc.), o darbo užmokestį, kaip svarbią priežastį išlaikyti investicijas nurodo 46 proc. įmonių vadovų.

8 pav.: Lietuvos privalumai, pritraukiant investuotojus, LIPI 2020 m. II ketv.

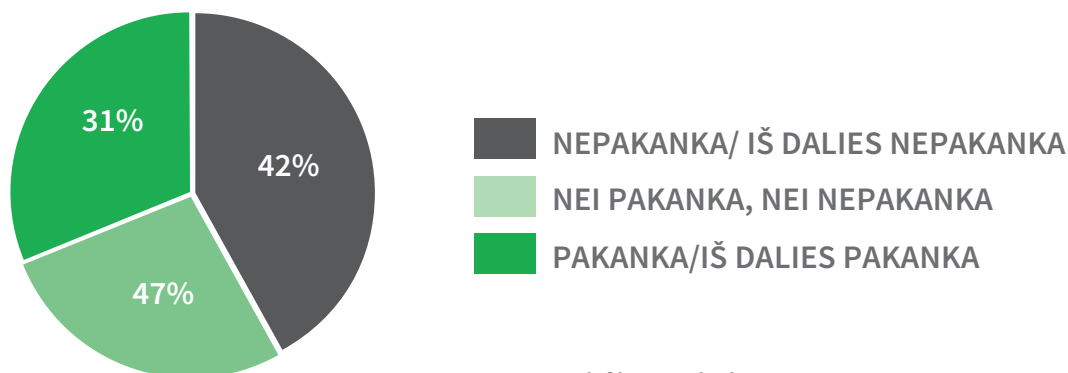

9 pav.: Investuotojus Lietuvoje išlaikantys veiksniai, LIPI 2020 m. II ketv.

KVALIFIKUOTA DARBO JĖGA YPAČ SVARBI, BET JOS TRŪKSTA

Apie kvalifikuotos darbo jėgos svarbą investuotojai kalba pabrėždami Lietuvos privalumus pritraukiant ir išlaikant investicijas. Talentų migracija nurodoma kaip viena svarbiausių sričių, kuriai valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio ir inicijuoti pokyčius šioje srityje.

Vis dėlto, vertindami kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą Lietuvos darbo rinkoje investuotojai pažymi, kad ji nėra pakankama. Net 44 proc. apklaustų investuotojų mano, kad kvalifikuotos darbo jėgos Lietuvoje yra neužtektinai arba iš dalies neužtektinai. Tuo tarpu tik 27 proc. apklaustųjų teigia, kad darbo jėgos pakanka arba iš dalies pakanka, o visiškai užtikrinti kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla yra vos 4 proc. tyrime dalyvavusių vadovų.

10 pav.: Kvalifikuota darbo jėga Lietuvoje, LIPI 2020 m. II ketv.

PAPILDOMI KLAUSIMAI

Kaip ir kiekvieną ketvirtį investuotojų klausėme nuomonės aktualiomis, jiems ir visuomenei svarbiomis temomis. Šįsyk, atsižvelgiant į situaciją Lietuvoje ir pasaulyje, įmonių vadovų prašėme įvertinti Vyriausybės veiksmų planą ir jo įgyvendinimą.

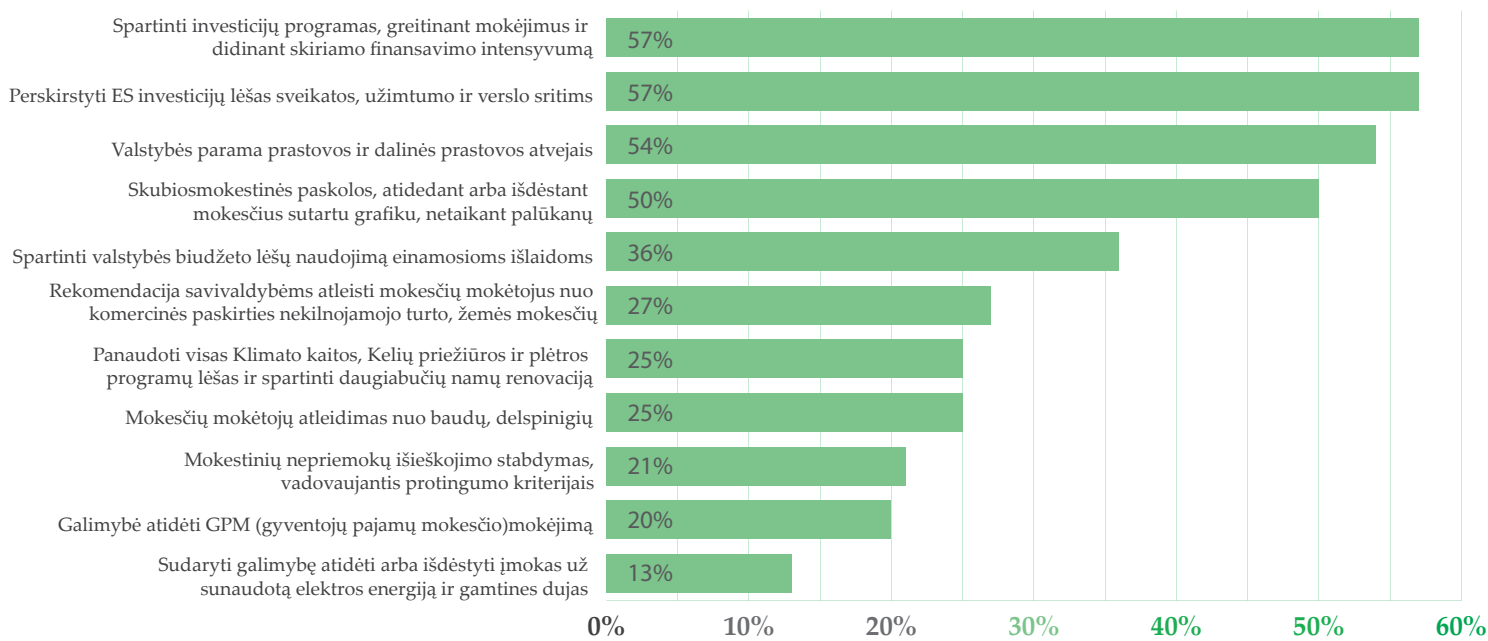
SVARBIAUSIOS PRIEMONĖS – INVESTICINIŲ PROGRAMŲ SKATINIMAS IR ES LĖŠŲ PERSKIRSTYMAS

Įmonių vadovų paprašyta įvertinti vyriausybės pateiktą priemonių paketą ir jame numatytus veiksmuskovojant su ekonominėmis pasekmėmis, sukeltomis koronaviruso pandemijos išplitimo. Investuotojų nuomone, vienas reikalingiausių plano veiksmų yra investicijų programų skatinimas, greitinant mokėjimus ir didinant skiriamo finansavimo intensyvumą. Šią priemonę

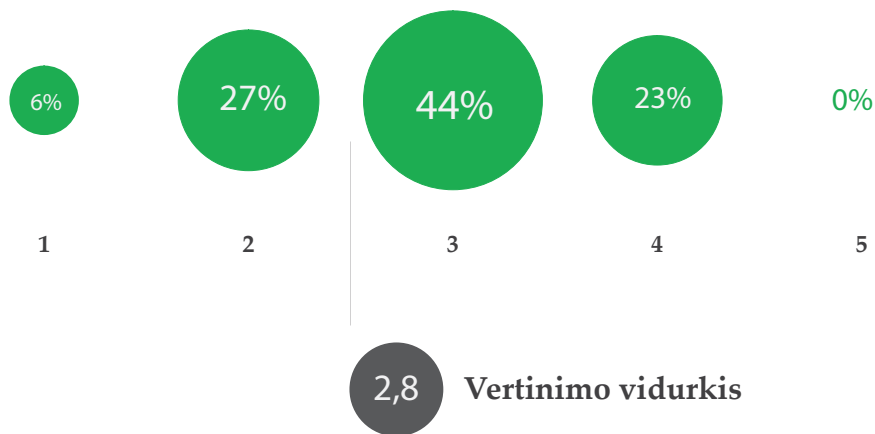
kaip itin svarbią nurodė net 57 proc. apklaustų investuotojų. Toks pat skaičius apklaustų įmonių vadovų svarbia priemone šalies kovoje su pandemijos padariniais laiko Europos Sąjungos lėšų perskirstymą sveikatos, užimtumo ir verslo sritims.

Valstybės parama prastovos ir dalinės prastovos atvejais taip pat vertinama kaip viena svarbiausių priemonių. Taip mano net 54 proc. apklaustų įmonių vadovų. Pusė jų taip pat pabrėžia, kad skubios mokestinės paskolos verslui, atidedant arba išdėstant mokesčius sutartu grafiku, netaikant palūkanų, taip pat yra labai svarbi priemonių paketo dalis.

Mažiausiai svarbos investuotojai teikia numatyta galimybei verslui atidėti arba išdėstyti įmokas už sunaudotą elektros energiją ir gamtines dujas. Šią priemonę kaip svarbią įvardija 13 proc. respondentų.

Įvertinkite ekonominių ir finansinių priemonių planą skalėje nuo 1 iki 5:

12 pav.: Priemonių plano vertinimas, LIPI 2020 m. II ketv.

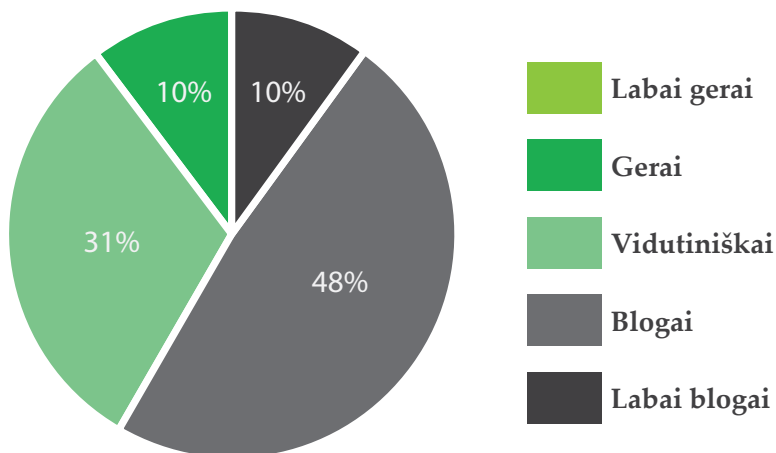
PRIEMONIŲ PLANO ĮGYVENDINIMUI TRŪKSTA EFEKTYVUMO

Kitas priemones bei paties plano įgyvendinimo tempą ir efektyvumą investuotojai vertina ne taip palankiai. Bendras apklaustų priemonių plano įvertinimas siekia 2,8 balo iš 5.

Nors veiksmų planas vertinamas vidutiniškai, išskiriant svarbesnius ar mažiau svarbius numatytus veiksmus, plano įgyvendinimą investuotojai vertina labiau neigiamai. Tai, kad numatyta programa įgyvendinama labai prastai arba prastai iš viso nurodė daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių įmonių vadovų – 58

procentai. Plano įgyvendinimą geru laiku 10 proc. apklaustųjų, iš kurių nei vienas nenurodė, kad planas įgyvendinamas „labai gerai“.

Trečdalis apklaustųjų priemonių vykdymą linkę vertinti vidutiniškai. Dažniausi respondentų priekaištai yra susiję su pernelyg dideliais biurokratiniais reikalavimais, lėtu įgyvendinimu. Verslininkai, pabrėžia, kad laikas šioje situacijoje itin svarbus darbo vietoms ir verslo likvidumui išsaugoti. Pastebima, kad trūksta pasitikėjimo verslu įvedant perdėm aukštus barjerus, saugantis, o nuo to nukenčia įmonės, kurioms parama labai svarbi.

13 pav.: Priemonių plano įgyvendinimo vertinimas, LIPI 2020 m. II ketv.